

Rok 1912.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XCIX. — Wydana i rozesłana dnia 31. grudnia 1912.

Treść: (M 234—236.) 234. Ustawa, którą zezwala się na pobór kontyngentów rekrutów, potrzebnych dla utrzymania wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej, w roku 1913. — 235. Ustawa, dotycząca dostawiania koni i wozów. — 236. Ustawa, dotycząca powinności wojennych.

234.

Ustawa z dnia 21. grudnia 1912,
którą zezwala się na pobór kontyngentów rekrutów,
potrzebnych dla utrzymania wspólnej siły zbrojnej
i obrony krajowej, w roku 1913.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam,
co następuje:

Artykuł I.

W celu utrzymania wspólnej siły zbrojnej i obrony krajowej zezwala się na rok 1913 na pobór potrzebnych kontyngentów rekrutów, przypadających na królestwa i kraje w Radzie państwa reprezentowane, a mianowicie:

88.327 ludzi dla wspólnej siły zbrojnej, oraz 22.316 ludzi dla obrony krajowej, prócz rekrutów, którzy wedle ustawy mają być dla obrony krajowej dostawieni z Tyrolu i Przedarulanii, tudzież rezerw zapasowych z pośród zdolnych do broni, należących do klas wieku, powołanych ustawowo do służby.

Artykuł II.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Wykonanie jej poruczam Mojemu Ministrowi obrony krajowej, który w tym względzie winien się porozumieć z Moim Ministrem wojny.

Wiedeń, dnia 21. grudnia 1912.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Georgi wkr.

(Polsk.)

235.

Ustawa z dnia 21. grudnia 1912,
dotycząca dostawiania koni i wozów.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam,
co następuje:

§ 1.

Posiadacze koni obowiązani są dla celów mobilizacyi, jakoteż uzupełnienia do stopy wojennej siły zbrojnej lub którejkolwiek jej części, na wezwanie politycznej władzy powiatowej (pobór koni) oddać za zapłatą stosownego odszkodowania na własność państwa konie swe wraz z posiadanymi przynależnymi przyborami dla zwierząt jucznych.

Powinność ta trwa tak długo, jak długo siła zbrojna lub pewna jej część pozostaje na stopie wojennej.

Wszystkie postanowienia co do „koni“, zawartę w niniejszej ustawie, odnoszą się w równej mierze także do mułów, osłomułów i osłów.

Od oddania są zwolnione:

1. konie należące do Dworu Najjaśniejszego Pana oraz członków Domu cesarskiego;

2. konie, służące do osobistego użytku panującego księcia na Liechtensteinie w domu ordynackim w Wiedniu i w zamku Eisgrub na Morawach;

3. konie, przeznaczone do osobistego użytku tych osób, którym wedle prawa międzynarodowego przysługuje prawo zakrajowości;

4. konie, należące do osób przynależnych do siły zbrojnej, w tej ilości, jaką one obowiązane są trzymać w razie mobilizacji;

5. konie potrzebne osobom, należącym do żandarmerji, do wykonywania ich służby;

6. konie potrzebne bezwarunkowo do przewożenia poczty;

7. konie potrzebne bezwarunkowo duszpasterzom, lekarzom i lekarzom weterynaryjnym do wykonywania ich zawodu na wsi, najwięcej jednak po dwa konie;

8. konie potrzebne bezwarunkowo dla celów policyjnych i sanitarnych oraz dla straży pożarnych;

9. konie do chowu oraz konie, używane do gospodarstwa w stadninach dworskich oraz w państwowych zakładach dla chowu, tudzież w stajniach ogierów i źrebiąt;

10. ogiery i klacze, używane stale w celach hodowlanych w prywatnych stadninach;

11. licencyonowane ogiery prywatne;

12. wszystkie konie, utrzymywane wyłącznie i stale do wyścigów;

13. konie, które stale pracują w kopalniach pod powierzchnią ziemi;

14. wreszcie:

- a) wszystkie konie, które w tym roku, w którym konie powołano, nie kończą jeszcze czwartego roku życia;
- b) żrebne klacze i klacze z źrebiętami, które jeszcze ssą, w czasie czteromiesięcznego okresu ssania;
- c) konie, których z powodu choroby lub z powodu niebezpieczeństwa zawleczenia zarazy nie można lub też nie wolno wyprowadzać z stajni.

§ 2.

Zapotrzebowanie koni dla celów mobilizacyjnych, jakoteż dla celów uzupełnienia do stopy wojennej pokrywa się w ten sposób, że konie dla wszystkich formacji siły zbrojnej dostawia się, o ile możliwości, z tych okręgów, w których się te formacje uzupełnia do stopy wojennej.

O ile potrzeba dodatkowych zapasów koni dla tych formacji siły zbrojnej, które należy uzupełnić do stopy wojennej poza granicami królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych, Minister obrony krajowej zarządza w porozumieniu z Ministrem wojny dostawienie tych dodatkowych zapasów.

§ 3.

Minister obrony krajowej oznacza w porozumieniu z Ministrem wojny ogólną ilość koni, które

mają być dostawione z królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Minister obrony krajowej uskutecznia w porozumieniu z Ministrem rolnictwa i Ministrem wojny (§ 21.) rozdział zapotrzebowania poszczególnych wojskowych okręgów terytoryalnych, które winno być pokryte, o ile możliwości, w obrębie każdego z tych okręgów, na odnośne okręgi administracyjne królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych, dalszy zaś rozdział na poszczególne powiaty poborowe uskuteczniają, o ile możliwości równomiernie, wojskowe komendy terytoryalne w porozumieniu z politycznymi władzami krajowymi, i to w obu przypadkach uwzględniając interesy wojskowe i możliwość świadczeń powiatów poborowych.

O ile w poszczególnych okręgach powstaną nierówności, należy przeprowadzić w miarę możliwości odpowiednie wyrównanie przy pokrywaniu zapotrzebowania formacji, niewchodzących w rachubę w pierwszym rzędzie, oraz zapotrzebowania oddziałów zapasowych, tudzież uzupełnień w czasie uruchomienia.

Nie wolno jednak przy pierwszym zaciągu koni, przygotowywanym w drodze ich klasyfikacji, wziąć więcej jak 50 procent całego stanu koni.

Powiaty poborowe pokrywają się z powiatami sądowymi; miasta z własnym statutem stanowią jednak zawsze jeden powiat poborowy.

§ 4.

W celu zbadania możliwości świadczenia powiatów poborowych służy doniesienie, spis i klasyfikacja koni.

Każdy posiadacz koni obowiązany jest na wezwanie politycznej władzy powiatowej, ogłoszone w sposób w miejscu zwyczajny, donieść naczelnikowi gminy o ilości i rodzaju swych koni, jakoteż o ilości przynależnych przyborów dla zwierząt jucznych.

Wyjątki oznaczy się w drodze rozporządzenia.

Klasyfikację przeprowadza się z reguły co drugi rok.

Czas i miejsce klasyfikacji oznacza polityczna władza krajowa w porozumieniu z wojskową komendą terytoryalną, stosownie do wymagań wojskowych, uwzględniając stosunki klimatyczne i gospodarcze odnośnych okolic, i zarządza ogłoszenie tych szczegółów w wszystkich gminach w sposób w miejscu zwyczajny.

§ 5.

Klasyfikacja koni odbywa się przed komisją. Członkami tejże są:

- a) starosta (w miastach z własnym statutem burmistrz) lub jego zastępca jako prezes;

- b) jeden lub ewentualnie dwaj oficerowie, sztabowi lub oficerowie starsi, należący do wspólnego wojska lub obrony krajowej;
- c) funkcjonariusz weterynaryjny wspólnego wojska lub obrony krajowej albo w braku takiego lekarz weterynaryjny cywilny;
- d) członek reprezentacji gminnej tej gminy, z której konie się przyprowadza.

Do komisji należy przydzielić trzech ocenicieli, których ustanawia i zaprzysięga polityczna władza powiatowa. Ocenicielami należy ustanawiać nieposzlakowane osoby, biegłe w swym zawodzie, o ile możliwości zaś członków związków i stowarzyszeń rolniczych lub zajmujących się hodowlą koni. Ocenicielom należy się odpowiednie wynagrodzenie, którego wysokość określi rozporządzenie.

Przy klasyfikacji może być obecnych dwóch mężów zaufania. W rozporządzeniu wyda się bliższe przepisy o ich ustanowieniu.

§ 6.

Każdy posiadacz koni winien konie swoje przyprowadzić lub kazać je przyprowadzić przed komisję klasyfikacyjną po jednym za uźdę i pokazać odnośne przybory swoje dla zwierząt jucznych. Nie należy przyprowadzać koni, wymienionych w § 1., punkt 1. do 13. włącznie, oraz punkt 14. c.

Nie należy nadto przyprowadzać tych koni, które w roku klasyfikacji nie kończą jeszcze czwartego roku życia, oraz żrebných klaczy w stanie daleko posuniętej ciąży, jakoteż klaczy, mających przy sobie żrebięta, w czasie sześciotygodniowego okresu ssania.

Przy klasyfikacji bada się przyprowadzone konie co do ich zdatności do służby wojennej; o tem jakoteż o zdatności dla celów wojskowych przyborów dla zwierząt jucznych rozstrzyga przedstawiciel wojskowości (§ 5. b), który klasyfikuje konie w sposób następujący:

- „całkiem niezdatny“,
- „obecnie niezdatny“,
- „zdatny“.

Co do koni całkiem niezdatnych odpada na zawsze wszelki obowiązek przyprowadzania ich jeszcze w tym samym powiecie poborowym; konie obecnie niezdatne i zdatne należy przyprowadzić znowu do następnej klasyfikacji.

Przedstawiciel wojskowości wybiera z pomiędzy koni, sklasyfikowanych jako zdatne, potrzebną ilość koni, według ich rodzaju.

Następnie oznacza się wartość każdego wybranego konia na podstawie następujących zasad:

Ceny, uchodzące za normalne przy pewnym poborze koni, ogłasza się dla każdego rodzaju koni w obwieszczeniu, zarządzającym klasyfikację; ceny

te oznacza się w każdym razie w kwocie o 10 procent wyższej od każdorazowych cen odnośnych rodzajów remont w czasie pokoju.

Jeżeli posiadacz koni nie zgadza się na ogłoszoną cenę, winni oceniele ocenić wartość odnośnych koni, przyczem należy oznaczyć rzeczywistą wartość konia bez względu na cenę remont w czasie pokoju.

Taksamo należy ocenić wartość uznanych za przydatne przez przedstawiciela wojskowości przyborów dla zwierząt jucznych.

Jeżeli oceniele nie zgadzają się co do ceny konia lub przyboru dla zwierzęcia jucznego, wówczas rozstrzyga przede wszystkim większość głosów ocenicieli; jeżeli wszyscy trzej mają rozmaite zapatrywania, uważa się za cenę kwotę przeciętną, wynikającą z tych trzech szacunków.

Nie ma środka prawnego ani przeciw cenie, oznaczonej w ten sposób, ani przeciw orzeczeniu klasyfikacyjnemu przedstawiciela wojskowości.

§ 7.

Dla każdego konia, wybranego przez przedstawiciela wojskowości, zakłada się po oznaczeniu wartości konia kartę ewidencyjną, a po podpisaniu jej przez prezesa komisji klasyfikacyjnej oraz przedstawiciela wojskowości oddaje się ją posiadaczowi konia.

Jeżeli wraz z koniem należy równocześnie oddać przybory dla zwierzęcia jucznego, uwidocznia się także te przybory na karcie ewidencyjnej.

Posiadacz konia podlega od chwili oddania karty ewidencyjnej wszystkim obowiązkom, które niniejsza ustawa nakłada na posiadaczy koni, wpisanych do karty ewidencyjnej.

Prawo rozporządzania końmi, wpisanymi do karty ewidencyjnej, oraz przyborami dla zwierząt jucznych nie doznaje zresztą przez to ograniczenia aż do chwili poboru koni.

Wydane karty ewidencyjne można przy późniejszych klasyfikacjach pozostawić nadal, jakoteż każdego czasu wymienić je lub odebrać.

Nie wolno odmówić przyjęcia karty ewidencyjnej oraz zwrotu jej w razie odbierania.

§ 8.

Przy rozdawaniu kart ewidencyjnych należy posiadaczy koni obciążać, o ile możliwości, równomiernie.

Każdy posiadacz konia, przeznaczonego do wpisania do karty ewidencyjnej, może przed wydaniem karty ewidencyjnej zamiast tego konia dostawić innego z pośród swych koni tego samego rodzaju, uznanych za zdatne, których jednak nie przeznaczono do wpisania do kart ewidencyjnych; w tym przypadku należy oznaczyć wartość tego konia po myśli § 6.

§ 9.

Karta ewidencyjna winna zawierać opis konia, imię i nazwisko oraz miejsce zamieszkania jego posiadacza, cenę konia, w danym zaś razie także cenę przyborów dla zwierzęcia jucznego, dokładne oznaczenie miejsca oddania konia oraz oddziału broni, jakoteż inne potrzebne daty, ponadto zaś jeszcze przedstawione w skróceniu obowiązki, ciążące na posiadaczu konia z mocy ustawy.

Przy wystawianiu paszportów bydłych należy uwidaczniać tę okoliczność, że koń jest wpisany do karty ewidencyjnej.

Posiadacz konia winien przechowywać starannie kartę ewidencyjną oraz przynosić ją z sobą do wszystkich czynności urzędowych, odnoszących się do konia, wpisanego do karty ewidencyjnej.

O wszystkich określonych w niniejszym paragrafie zmianach, dotyczących się koni, wpisanych do kart ewidencyjnych, należy w ciągu dni 15 donosić naczelnikowi tej gminy, na której obszarze konie stale się chowa.

Jeżeli koń, wpisany do karty ewidencyjnej, padnie lub stanie się oczywiście i trwale niezdolny do wszelkiej służby wojennej, jeżeli zaginie lub jeżeli zajdzie co do niego przyczyna uwolnienia, przewidziana w § 1., punkt 1. do 13., wówczas należy oddać kartę ewidencyjną naczelnikowi gminy.

Jeżeli koń, wpisany do karty ewidencyjnej, przejdzie na stałe utrzymanie do innej gminy, natenczas winien posiadacz donieść o tej zmianie obu naczelnikom gmin.

W razie, jeżeli koń przejdzie w posiadanie innej osoby, wówczas należy kartę ewidencyjną tego konia oddać nowemu posiadaczowi razem z koniem; wskutek tego przechodzą wszystkie obowiązki, ustanowione w niniejszej ustawie, na nowego posiadacza.

Tak dotychczasowy jak i nowy posiadacz winien donieść o oddaniu względnie wzięciu konia.

O imieniu i nazwisku oraz miejscu zamieszkania nowego posiadacza winien donieść tak nowy posiadacz jak i dotychczasowy.

Nowy posiadacz obowiązany jest do uskutecznienia doniesień, przewidzianych w niniejszym paragrafie, już także wtedy, jeżeli tę okoliczność, że koń jest wpisany do karty ewidencyjnej, poznać można z paszportu bydłego, oddanego posiadaczowi.

§ 10.

W celu oddania zarządowi wojskowemu koni, wpisanych do kart ewidencyjnych, oraz przyborów dla zwierząt jucznych, w razie poboru koni, oznaczają komendy terytoryalne wojskowe w porozumieniu z politycznymi władzami krajowymi dla każdego powiatu poborowego jedno lub kilka miejsc dla oddawania koni, położonych z reguły w obrębie tych powiatów, w razie potrzeby zaś także poza ich granicami, a to w taki sposób, aby z jednej strony uczynić zadość wymaganiom wojskowym, z drugiej

zaś strony umożliwić każdemu posiadaczowi koni oddanie ich w jak najkrótszym czasie oraz bez konieczności odbywania dalszych dróg.

Posiadacz ponosi kosztą dostawienia i utrzymania aż do miejsca oddania.

Natychmiast po zarządzeniu poboru koni winni posiadacze przeprowadzić względnie polecić komuś przeprowadzić konie, wpisane do kart ewidencyjnych, do miejsc oddania, oznaczonych w kartach ewidencyjnych; konie te mają być podkute w sposób w kraju praktykowany i zaopatrzone w. uździennicę wraz z postronkiem, oraz w przybory dla zwierząt jucznych, wymienione w kartach ewidencyjnych.

Należy wziąć z sobą do miejsc oddania ilość paszy, oznaczoną w kartach ewidencyjnych.

Władze wojskowe odbiorą natychmiast w miejscu oddania konie wraz z dostarczoną ilością paszy oraz przyborami dla zwierząt jucznych, nie przyjmując tylko koni, uznanych ewentualnie za niezdolne.

Posiadaczom koni należy się za dostarczoną ilość paszy stosowne wynagrodzenie, którego wysokość określi się w rozporządzeniu.

W miejscach oddania wyda się posiadaczom koni kopie kart ewidencyjnych, które winny zawierać poświadczenie odebrania koni, ilości dostarczonej paszy oraz przyborów dla zwierząt jucznych, jakoteż winny wymieniać należną kwotę pieniężną.

Kwoty pieniężne, należące się uprawnionym do poboru, należy wypłacić albo natychmiast albo w ciągu sześciu tygodni za pośrednictwem urzędu pocztowych kas oszczędności.

Posiadacze wpisanych do kart ewidencyjnych koni, które nie zostały odebrane, otrzymają za odstąpienie tych koni z powrotem stosowne wynagrodzenie, którego wysokość określi się w rozporządzeniu.

§ 11.

Do klasyfikacji i wydawania kart ewidencyjnych podczas stanu uruchomienia winno się stosować postanowienia §§ 4. do 10. Wartość koni należy jednak oznaczać bez względu na cenę, podwyższoną ewentualnie z powodu mobilizacji, a powołać konie można także natychmiast, w miarę potrzeby.

§ 12.

Minister obrony krajowej może wydać w drodze rozporządzenia zakaz zabierania koni, wpisanych do kart ewidencyjnych, z tych powiatów, w których następuje ich pobór.

Zakaz ten należy natychmiast uchylić w wszystkich okręgach lub w niektórych z nich, jeżeli można to uczynić bez narażania interesów wojskowych.

§ 13.

W poszczególnych powiatach poborowych można zarządzać pobór koni na próbę, biorąc jednak przytem na wzgląd stosunki gospodarcze posiadaczy koni.

W przypadku tym winni posiadacze na zasadzie odnośnych zarządzeń podobnie jak w razie poboru koni na zasadzie § 1. natychmiast przyprowadzić lub polecić komuś przyprowadzić do miejsc oddania konie, wpisane do kart ewidencyjnych, wraz z uwidocznionymi w kartach ewidencyjnych przyborami dla zwierząt jucznych.

Konie te albo odda się natychmiast ich posiadaczom po oglądnięciu przez przedstawicieli wojskowości albo zatrzyma się je wraz z przyborami dla zwierząt jucznych na ćwiczenia mobilizacyjne, które jednakowoż co do uzupełnienia stanu koni mogą obejmować tylko poszczególne oddziały broni.

Posiadacze koni otrzymują stosowne wynagrodzenie tak za konie, zatrzymane do ćwiczeń mobilizacyjnych, jak i za konie, które tylko przyprowadzili. Wysokość wynagrodzenia określi się w rozporządzeniu.

§ 14.

Także posiadacze środków przewozowych obowiązani są dla celów, wymienionych w § 1., na wezwanie politycznej władzy powiatowej (gromadzenie środków przewozowych) oddać te środki na własność państwa za zapłatą stosownego odszkodowania.

Środkami przewozowymi w rozumieniu niniejszej ustawy są wszystkie wozy, ciągnięte przez zwierzęta, oraz konie. o ile się ich nie zaciąga jako koni, wpisanych do kart ewidencyjnych, tudzież inne zwierzęta do zaprzęgu wraz z przynależnymi rzędami, uprzężami i przyborami dla zwierząt jucznych.

Powinność ta trwa tak długo, jak długo siła zbrojna lub pewna jej część pozostaje na stopie wojennej.

Zabieranie tych przedmiotów należy ograniczyć do rozniańców bezwarunkowej potrzeby.

Z pod obowiązku oddania wyjęte są, oprócz koni, zwolnionych już wedle § 1.:

1. wozy, należące do Dworu Najjaśniejszego Pana oraz członków Domu cesarskiego;

2. wozy, służące do osobistego użytku panującego księcia na Liechtensteinie w domu ordynackim w Wiedniu i w zamku Eisgrub na Morawach;

3. wozy, przeznaczone do osobistego użytku tych osób, którym wedle prawa międzynarodowego przysługuje prawo zakrajowości;

4. wozy, należące do osób, przynależnych do siły zbrojnej, w tej ilości, jaką one obowiązane są utrzymywać w razie mobilizacji;

5. wozy, potrzebne bezwarunkowo do przewożenia poczty;

6. wozy, potrzebne bezwarunkowo duszpasterzom, lekarzom i lekarzom weterynaryjnym do wykonywania ich zawodu na wsi, najwięcej jednak po jednym wozie;

7. wozy, potrzebne bezwarunkowo dla celów policyjnych i sanitarnych oraz dla straży pożarnych;

8. wozy, należące do stadnin dworskich oraz państwowych zakładów hodowlanych, tudzież do stajen ogierów i źrebiąt;

9. inne zwierzęta do zaprzęgu, do których odnoszą się przyczyny zwolnienia, wymienione co do koni w § 1.

§ 15.

Minister obrony krajowej oznacza w porozumieniu z Ministrem wojny (§ 21.) ilość środków przewozowych, których zachodzi potrzeba w królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych, i rozdziela ją, o ile możliwości, równomiernie na odnośne okręgi administracyjne i powiaty, uwzględniając przytem interesy wojskowe i możliwość świadczenia tych okręgów i powiatów.

W celu zbadania możliwości świadczenia odnośnie do wozów, do których się zaprzęga zwierzęta, służy doniesienie o tych wozach i ich spis.

Posiadacze wozów winni w czasie, w którym się uskutecznia doniesienie o koniach (§ 4., ustęp drugi), zgłosić naczelnikowi gminy ilość i rodzaj swych wozów, do których zaprzęga się zwierzęta.

Wyjątki określi się w rozporządzeniu.

Przedstawiciel wojskowości, należący do komisji klasyfikacji koni, może u posiadaczy wozów oglądać zgłoszone przez nich wozy oraz posiadane przez nich rzędy, uprzęże i przybory dla zwierząt jucznych. winien jednak w odpowiednim czasie zawiadomić o swoim przybyciu naczelnika gminy, by tenże mógł wystać funkcyjnaryusza urzędowego do asystencji.

§ 16.

Posiadacze środków przewozowych należy wzywać o ich dostarczenie, o ile możliwości równomiernie.

Minister obrony krajowej winien w porozumieniu z Ministrem wojny ustanowić odpowiednie miejsca odstawy w celu oddawania środków przewozowych, uwzględniając przytem interesy, wspomniane w § 10., ustęp pierwszy.

Posiadacz ponosi koszt dostawienia i utrzymania aż do miejsca oddania.

Natychmiast po zarządzeniu gromadzenia środków przewozowych winni posiadacze tych ostatnich przywieźć je lub winni polecić komuś ich przywiezienie do miejsc oddania, a to wraz z posiadanyimi przynależnymi przyborami i z żadaną w wezwaniu ilością paszy.

Władze wojskowe odbiorą tamże natychmiast w obecności komisji uznane za zdalne do użytku środki przewozowe po oznaczeniu ich wartości.

§ 17.

Komisje składa się oraz przybiera się do nich ocenicieli i mężów zaufania po myśli postanowień § 5.

Przedstawiciel wojskowości orzeka o zdolności środków przewozowych do użytku.

Przy rozpoczęciu czynności urzędowej należy ogłosić ceny, uważane za normalne przy gromadzeniu środków przewozowych.

Jeżeli posiadacz nie zgadza się na tę cenę, ocenia się wartość po myśli § 6, przyczem nie należy brać na wzgląd ceny podwyższonej ewentualnie wskutek zarządzenia gromadzenia środków przewozowych.

Nie ma środka prawnego przeciw oznaczonej w ten sposób cenie.

Posiadaczom należy się za dostarczoną ilość paszy oraz za odstawienie z powrotem nieodebranych środków przewozowych wynagrodzenie, którego wysokość określi się w rozporządzeniu.

Posiadacze otrzymają przy oddaniu poświadczenie odebrania, w którym ma być także uwidoczniona należąca się kwota pieniężna.

Należne kwoty pieniężne wypłaca się uprawnionym do poboru po myśli § 10.

Przy sprzedaży środków przewozowych, która odbywa się po przeprowadzeniu demobilizacji, należy w pierwszym rzędzie uwzględnić dostawców tych przedmiotów.

§ 18.

Gminy obowiązane są do prowadzenia wykazów, potrzebnych do przygotowania klasyfikacji i poboru koni oraz gromadzenia środków przewozowych, jakoteż do współdziałania przy czynnościach urzędowych w celu wykonania niniejszej ustawy.

§ 19.

Na posiadaczy koni i wozów, którzy nie spełniają obowiązków, ciążyących na nich po myśli §§ 4., 6., 7., ustęp ostatni, 9., 13. i 15., ustęp trzeci, niniejszej ustawy, nakłada się grzywny do 200 K.

Za przekroczenie postanowień, zawartych w § 10., ustęp trzeci, oraz w § 16., ustęp przedostatni, tudzież za przekroczenie zakazu, wydanego po myśli § 12., jakoteż za rozmyślne uczynienie koni, wpisanych do kart ewidencyjnych, lub środków przewozowych niezdatnymi do użytku do celów wojennych, w czasie po zarządzeniu poboru koni, względnie gromadzenia środków przewozowych, karać się będzie grzywnami do 600 K, z którymi można połączyć areszt do jednego miesiąca, a to niezależnie od ewentualnego karnosądowego ukarania.

W każdym orzeczeniu karnem należy równocześnie oznaczyć karę aresztu aż do najwyższego wymiaru jednego miesiąca, która ma zastąpić grzywnę, w razie jej nieściągalności.

§ 20.

Wykonywanie jurysdykcji karnej i rozstrzyganie o usterkach i zażaleniach należy do

władz politycznych, w ostatniej zaś instancji do Ministerstwa obrony krajowej. Rekursy (zażalenia) przeciw orzeczeniom i zarządzeniom, wydawanym na zasadzie niniejszej ustawy lub na zasadzie rozporządzeń, ogłoszonych w celu jej wykonania, nie mają skutku odraczającego.

Wyjątki od tej zasady zachodzą tylko o tyle, o ile chodzi o wykonywanie orzeczeń karnych.

Grzywny wpływają do kasy tych gmin, w których się utrzymuje stale konie lub środki przewozowe.

§ 21.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. W tych powiatach poborowych, w których nie uskutecznilo jeszcze wydania kart ewidencyjnych, powstaje obowiązek, określony w § 1. niniejszej ustawy, na zasadzie wykazów i spisów, utrzymywanych po myśli ustawy z dnia 16. kwietnia 1873, Dz. u. p. Nr. 77.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi obrony krajowej, który w porozumieniu z innymi interesowanymi Ministrami, w sprawach zaś, odnoszących się do wspólnej siły zbrojnej, także w porozumieniu z Ministrem wojny ma wydać zarządzenia, potrzebne do wykonania niniejszej ustawy.

Wiedeń, 21. grudnia 1912.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Georgi wkr.

236.

Ustawa z dnia 26. grudnia 1912, dotycząca powinności wojennych.

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam, co następuje:

§ 1.

W razie mobilizacji oraz uzupełnienia do stopy wojennej można na czas zagrożenia wojennego lub wszczętej wojny żądać określonych w niniejszej ustawie powinności wojennych tak na rzecz zmobilizowanych (uzupełnionych do stopy wojennej), uzbrojonych na sposób wojenny lub przysposobionych do marszu części siły zbrojnej, jak też i dla zarządzeń ochronnych, potrzebnych do prowadzenia wojny, o ileby w drodze zwykłej, to znaczy środkami, używanymi w pokoju, nie można było zaspokoić odpowiednich potrzeb siły zbrojnej w należyтым czasie, lub gdyby to się wprawdzie dało uskutecznić, ale jedynie nie stosunkowo większym nakładem kosztów.

Powinności wojennych można żądać także na rzecz żandarmerji, straży skarbowej, przydzielonej do siły zbrojnej, i państwowego personelu lasowego (§ 2. ustawy z dnia 6. czerwca 1886, Dz. u. p. Nr. 90.), oraz na rzecz personelu cywilnego innego rodzaju, towarzyszącego sile zbrojnej, jakoteż na rzecz jeńców wojennych, wreszcie na rzecz siły zbrojnej państwa sprzymierzonego.

§ 2.

Minister obrony krajowej winien ogłosić termin, w którym się rozpoczyna zobowiązanie do świadczenia powinności wojennych, oraz w którym zobowiązanie to gaśnie.

§ 3.

Zakres wymagania powinności wojennych należy ograniczyć do rozmiarów bezwarunkowej potrzeby.

Zobowiązanie to powstaje zawsze tylko w miarę możliwości świadczenia.

Za powinności wojenne należy się stosowne wynagrodzenie (§ 33.), o ile ustawa niniejsza wyraźnie nie postanawia czegoś innego.

§ 4.

Świadczenia usług osobistych w celach wojennych, jednakowoż tylko poza linią ognia, można żądać od wszystkich osób cywilnych płci męskiej, zdolnych do pracy, które nie ukończyły jeszcze lat 50, a to w razie, jeżeli do pokrycia zapotrzebowania w tym względzie nie wystarczają robotnicy, zgłaszający się dobrowolnie, ani obowiązani do służby w pospolitem ruszeniu, względnie obowiązani do służby wojskowej, będący do rozporządzenia wedle § 7. ustawy o służbie wojskowej.

Należy wybierać młodsze osoby przed starzeźmą, a o ile to wogóle jest możliwe, tylko takie osoby, które ze względu na zwykłe swe zatrudnienie nadają się do odnośnych robót.

§ 5.

Od świadczenia usług osobistych są bezwarunkowo zwolnieni:

- a) niezdolni do tego pod względem umysłowym i cielesnym;
- b) urzędnicy państwowi i inni urzędnicy publiczni, naczelnicy gmin, jakoteż osoby, wymienione w § 57. ustawy o służbie wojskowej, tudzież osoby, zajmujące takie stanowiska, które na zasadzie § 2. ustawy z dnia 6. czerwca 1886, Dz. u. p. Nr. 90, względnie na zasadzie ustawy, dotyczącej instytucji obrony krajowej a obowiązującej w ksiąstwie hrabstwie Tyrolu i w kraju Przed-

arulaui, uzasadniają uwolnienie od służby w pospolitem ruszeniu;

c) osoby, pełniące obowiązki duszpasterzy;

d) osoby, zwolnione na zasadzie umów międzynarodowych, wyraźnie lub wedle zwyczaju, przyjętego w prawie narodów.

Od pełnienia trwających dłuższy czas robót i usług poza obrębem gminy pobytu są zwolnieni:

1. samodzielni rolnicy, posiadacze fabryk i przemysłów,

2. ci, którym stosunki rodzinne, zasługujące na szczególne uwzględnienie, nie pozwalają na wydalenie się bez zagrożenia bytu członków rodziny.

§ 6.

Osoby, które należą do personelu środka przewozu lub ruchu, zakładu przemysłowego lub innego zakładu pracy itd., objętego rekwizycją na zasadzie niniejszej ustawy i które można powołać do pełnienia usług osobistych (§§ 4. i 5.), obowiązane są do pozostania w swym dotychczasowym stosunku służbowym lub stosunku pracy przez czas, w którym przedsiębiorstwo objęte jest rekwizycją, aż do tej chwili, kiedy ustanie ogólne lub osobiste zobowiązanie do powinności wojennych (§§ 2. i 4.) lub kiedy co do ich osoby zajdzie przyczyna zwolnienia (§ 5.).

Innych osób, należących do tego personelu, nie można, w razie prawidłowego rozwiązania stosunku służbowego lub stosunku pracy, zmusić do świadczenia dalszych usług w przedsiębiorstwie.

§ 7.

Za świadczenia osobiste płaci się wynagrodzenie na zasadzie postanowień, wydać się mających w drodze rozporządzenia, uwzględniając przytem rodzaj świadczonych usług, względnie pracy.

Robotnicy otrzymują odszkodowanie za zużycie i uszkodzenie potrzebnych narzędzi, które z sobą przynieśli.

Osobom, które powołano do pełnienia usług na zasadzie niniejszej ustawy, przysługuje, w razie jeżeli popadną w chorobę podczas pełnienia tych usług, prawo żądania bezpłatnego leczenia w wojskowym zakładzie sanitarnym.

§ 8.

Osoby, które na zasadzie niniejszej ustawy powołano do pełnienia usług osobistych, jakoteż osoby, używane do robót lub usług dobrowolnych, uważa się pod względem ewentualnych roszczeń o zaopatrzenie dla nich oraz dla osób przez ich śmierć

osieroconych, o ile im nie należy się już w danym razie zaopatrzenie wedle obowiązujących ustaw lub układów, za osoby wojskowe, a to w tym przypadku, jeżeli ułomność, powodująca niezdolność do zarobkowania (niezdolność do służby) lub śmierć nastąpiła wskutek pełnienia tych usług i to się da udowodnić.

Zaopatrzenie to określi się w osobnem rozporządzeniu.

Potrzebującym wsparcia rodzinom osób, powołanych na zasadzie niniejszej ustawy do pełnienia usług osobistych, przysługuje prawo żądania takiego samego wsparcia, jakie należy się rodzinom nieczynnych osób wojskowych, powołanych z powodu mobilizacji.

§ 9.

Osoby cywilne, należące do pocztu zmobilizowanych lub uzupełnionych do stopy wojennej oddziałów wojskowych (komend, władz i zakładów) siły zbrojnej albo do załogi okrętu wojennego, pełniące służbę, lub statku, wcielonego w razie mobilizacji lub wojny na pewien czas do marynarki wojennej, podlegają ze względu na czyny karygodne, popełnione podczas trwania tego stosunku, wojskowemu sądownictwu karnemu i wojskowej władzy karnej dyscyplinarnej.

Osoby, pozostające w służbie tych przedsiębiorstw komunikacyjnych, które w razie uzupełnienia do stopy wojennej lub w razie mobilizacji pełnią pod kierownictwem wojskowości powinności wojenne po myśli niniejszej ustawy, podlegają ze względu na naruszenia swych obowiązków służbowych, popełnione podczas trwania tego stosunku, wojskowemu sądownictwu karnemu i wojskowej władzy karnej dyscyplinarnej.

Osoby cywilne, nienależące wprawdzie do osób, wymienionych w obu poprzednich ustępach, których się jednak w razie uzupełnienia do stopy wojennej lub w razie mobilizacji używa pod kierownictwem organów wojskowych do pewnej pracy po myśli niniejszej ustawy, winny w czasie tego swego zatrudnienia bezwarunkowo słuchać rozkazów, wydawanych przez te organa wojskowe co do wykonania tych prac, i podlegają ze względu na naruszenie tego obowiązku wojskowemu sądownictwu karnemu i wojskowej władzy karnej dyscyplinarnej.

Osoby cywilne należy zawiadomić o tem, że podlegają wojskowemu sądownictwu karnemu i wojskowej władzy karnej dyscyplinarnej oraz o tem, jak daleko ta jurysdykcja sięga.

§ 10.

Każdego posiadacza wozu z zaprzęgiem albo zwierzęcia, zdolnego do transportu osób lub ciężarów, można zniewolić do oddania tych przedmiotów

z odpowiednimi przyborami na podwoły (w celu przenoszenia ciężarów.)

Jeżeli posiadacz obowiązany jest do pełnienia usług osobistych (§§ 4. i 5.) winien osobiście pełnić służbę jako woźnica (poganiacz zwierząt jucznych); ma on jednak prawo dać na swoje miejsce odpowiedniego zastępcę.

Jeżeli jednak posiadacz nie może dostarczyć zastępcy, a nie można go także zmusić do pełnienia usług osobistych, winna gmina ustanowić woźnicę (poganiacza zwierząt jucznych) z pośród osób, obowiązanych do usług osobistych.

Za objęcie rekwizycją należy się wynagrodzenie, które oznaczy się w drodze rozporządzenia.

§ 11.

Posiadacza każdego pojazdu, poruszanego siłą motoru a nadającego się do przewozu na lądzie, można zniewolić do oddania tego pojazdu wraz z woźnicą (szoferem) (§ 6.) na cele siły zbrojnej i to z wszystkimi niezbędnymi do użytku przyborami.

Za objęcie rekwizycją należy się wynagrodzenie, które oznaczy się w drodze rozporządzenia.

§ 12.

Posiadaczy statków wodnych i powietrznych można zniewolić do oddania tych statków do użytku. Można żądać także zupełnego oddania statków tego rodzaju.

Można statki te objąć rekwizycją razem z załogą (§ 6.) i przyborami lub bez załogi i przyborów.

Za statki, objęte rekwizycją, płaci się wynagrodzenie na podstawie ocenienia przez komisję, jeżeli nie zawarto co do tego osobnych układów.

Ruch statków wodnych lub powietrznych można zastanowić albo skorzystać z niego całkowicie lub częściowo w celach wojskowych.

Za zastanowienie ruchu nie płaci się wynagrodzenia.

Wyrób i utrzymywanie statków powietrznych można zastanowić albo też tylko ograniczyć.

§ 13.

Od obowiązku oddawania na cele powinności wojennej po myśli §§ 10., 11. i 12. są zwolnione następujące pojazdy, statki, konie i zwierzęta juczne:

- a) przeznaczone do użytku Dworu Najjaśniejszego Pana oraz członków Domu cesarskiego;

- b) służące do osobistego użytku panującego księcia na Liechtensteinie w domu ordynackim w Wiedniu i na zamku w Eisgrub na Morawach;
- c) przeznaczone do użytku tych osób, którym po myśli prawa międzynarodowego przysługuje prawo zakrajowości;
- d) potrzebne bezwarunkowo do przewożenia poczty, do celów policyjnych i sanitarnych, tudzież dla straży ogniowych;
- e) potrzebne bezwarunkowo dla duszpasterzy, lekarzy i weterynarzy na wsi do wykonywania ich zawodu i to najwyżej jeden pojazd, poruszany siłą motoru, lub wóz z zaprzęgiem, albo jeden wierzchowiec lub zwierzę juczne;
- f) należące do stadnin dworskich i państwowych zakładów hodowlanych, tudzież do stajen dla ogierów i źrebiąt;
- g) ogiery i kłaczki, używane stale w celach hodowli w stadninach prywatnych, licencyonowane ogiery prywatne, kłaczki żrebne i kłaczki z źrebiętami w czasie czteromiesięcznego okresu ssania, wreszcie konie, utrzymywane stale i wyłącznie dla wyścigów.

Jeżeli pojazdy, statki lub zwierzęta, zabrane po myśli § 10., 11. lub 12., staną się w tym czasie, kiedy ulegają rekwizycji, całkiem niezdadne do użytku, jeżeli ulegną uszkodzeniu lub wartość ich zmniejszy się w sposób niezwykły, wówczas przysługuje posiadaczowi prawo do żądania odszkodowania tylko wtedy, jeżeli szkoda powstała bez jego winy, względnie bez winy personelu (woźnicy, poganiacza zwierząt jucznych, szofera itd), w razie jeżeli dostarczył tego ostatniego.

Za zwyczajne zużycie środków przewozowych nie płaci się odszkodowania.

Przy wymiarze kwoty odszkodowania należy wziąć za podstawę odnośną wartość szacunkową, stwierdzoną przez komisję przy objęciu rekwizycją.

§ 14.

Zwierzęta, nadające się do przenoszenia wiadomości, w szczególności gołębie można zabierać za zapłatą wynagrodzenia, które się określi w drodze rozporządzenia.

Można zabronić trzymania zwierząt tego rodzaju oraz utrzymywania ruchu zapomocą nich lub też tylko trzymanie to, względnie ruch ograniczyć.

§ 15.

Wolno używać bez wynagrodzenia wszystkich, nawet w posiadaniu prywatnem znajdujących się gościńców, dróg i przedmiotów, zbudowanych sztuką (mostów, wiaduktów itp.).

Siła zbrojna i towarzyszące jej poczty mogą bez ograniczenia używać środków przewozy (pociągów, promów itd.). Ze względów wojskowych można zastanowić w zupełności ruch zapomocą środków przewozy. Za użycie publicznych środków przewozy należy się wynagrodzenie, odpowiadające zwyczajnej wartości świadczenia, oznaczonej przez komisję, a to bez względu na ewentualne zobowiązania, ciążące na właścicielu środka przewozy na podstawie dokumentu koncesyjnego. Za zastanowienie ruchu nie płaci się odszkodowania.

Za użycie środka przewozy, służącego do użytku prywatnego, nie płaci się wynagrodzenia.

Za szkodę, wyrządzoną przez użycie środków przewozy oraz przedmiotów zbudowanych sztuką, które znajdują się w posiadaniu osób prywatnych, płaci się odszkodowanie.

§ 16.

Dla używania kolei żelaznych miarodajne są istniejące przepisy lub umowy, zawarte ewentualnie z odnośnymi przedsiębiorstwami.

Jeżeli względy wojskowe wymagają tego, można zastanowić ruch na poszczególnych lub na wszystkich liniach oraz użyć go całkowicie lub częściowo do celów wojskowych.

Za zastanowienie ruchu nie płaci się wynagrodzenia, o ile postanowienia ustawowe, koncesyjne lub układy nie przepisują czego innego.

§ 17.

Kolejowe urządzenia telegraficzne oraz prywatne urządzenia telegraficzne i telefoniczne można w całości lub częściowo zabierać do użytku wraz z ich personelem (§ 6.) i przyborami albo też można zastanowić ich ruch.

Za użycie kolejowych oraz prywatnych urządzeń telegraficznych i telefonicznych płaci się wynagrodzenie według stóp taryfy, obowiązujących przy używaniu telegrafów względnie telefonów państwowych.

Jeżeli jednak dla prywatnych urządzeń telegraficznych i telefonicznych obowiązują niższe stopy taryfy, płaci się wynagrodzenie według tych stóp niższych. Za szkodę, zrządzoną skutkiem używania, płaci się odszkodowanie.

Za zastanowienie ruchu nie płaci się wynagrodzenia.

§ 18.

Posiadacze zakładów dla ruchu i zakładów przemysłowych obowiązani są dla celów, określonych w § 1., według wyboru żądającego powinności,

albo sami prowadzić dalej swoje przedsiębiorstwo albo oddać je do użytku wraz z personelem (§ 6.).

Za używanie utrzymywanych w ruchu zakładów, obliczonych na zarobek, płaci się na zasadzie ocenienia przez komisję wynagrodzenie, którego podstawą jest przeciętny dochód.

Należy odpowiednio uwzględniać rozszerzenia oraz ograniczenia ruchu, tudzież ewentualne dostarczenie personelu przez zarząd wojskowy.

§ 19.

Wszyscy posiadacze nieruchomości są obowiązani oddać do użytku na czas potrzeby posiadane przez siebie nieruchomości w celu stawiania fortyfikacji oraz innych budowli wojskowych (objektów), w celu przysposobienia na sposób wojenny miejsc obronnych, w celu budowy mostów, dróg i kolei żelaznych lub w ogóle w celu pośredniego lub bezpośredniego poparcia i zabezpieczenia operacji wojennych.

Za używanie nieruchomości płaci się w zasadzie wynagrodzenie, oznaczone przez komisję. Nie płaci się wynagrodzenia za używanie próżnych budynków, nie przynoszących dochodu, zakładów przemysłowych, których się nie utrzymuje w ruchu, wolnych placów, pastwisk, lasów i gruntów nieuprawnych, co do tych ostatnich jednak tylko aż do tego czasu, kiedy się je zwykle zaczyna uprawiać.

Nieruchomości, oddane do użytku, należy zwrócić napowrót w tym samym stanie, w którym je zabrano. Jeżeli jednak substancja dozna uszkodzenia wskutek użytku, wówczas należy zapłacić za to stosowne odszkodowanie. Z tego powodu należy przy obejmowaniu nieruchomości oznaczyć przez komisję ich stan i wartość, zaś przy oddaniu poniesione ewentualnie uszkodzenie.

Jeżeli posiadacz nie zadawalnia się oznaczeniem przez komisję, wolno mu zgłosić swoje roszczenia po myśli § 33.

Prawo własności nieruchomości, które po myśli niniejszego paragrafu oddano do użytku, można nabyć w drodze wywłaszczenia. Do postępowania wywłaszczającego winno się analogicznie zastosować postanowienia ustawy z dnia 18. lutego 1878, Dz. u. p. Nr. 30.

§ 20.

Dla celów, wymienionych w § 19., można odnośnie do budynków żądać oprócz określonego tamże oddania do użytku także oddania do swobodnego rozporządzenia. Swobodne rozporządzanie obejmuje w sobie także prawo zburzenia lub istotnej przemiany budynku.

W miarę potrzeby można także zażądać wywłaszczenia.

Za zwykły użytek płaci się wynagrodzenie po myśli § 19.

Jeżeli oddany budynek został zburzony lub istotnie przemieniony, należy zwrócić wyrządzoną przez to szkodę. Odszkodowanie należy oznaczyć według wartości szacunkowej budynku.

Właściciel może żądać także wykupna własności w drodze wywłaszczenia.

Wartość szacunkową budynków ustala się komisyjnie przed ich objęciem w posiadanie lub zburzeniem. Komisja ta ustala również szkodę, spowodowaną przez zburzenie lub istotną przemianę.

Jeżeli posiadacz nie zadawalnia się ocenieniem komisji, wolno mu dochodzić swego roszczenia po myśli § 33.

Do postępowania wywłaszczającego winno się analogicznie zastosować postanowienia ustawy z dnia 18. lutego 1878, Dz. u. p. Nr. 30.

§ 21.

Do kwaterunków należy w ogólności zastosować postanowienia ustawy, obowiązujące co do kwaterunku przejściowego w pokoju; odnoszą się one do wszystkich osób, wymienionych w § 1., oraz do wszystkich zwierząt.

Wynagrodzenie płaci się stosownie do wspomnianych wyżej postanowień ustawowych, o ile zaś te ostatnie nie wystarczają, według wymiaru, który określi się w rozporządzeniu.

W razie potrzeby można zabierać do użytku także ubikacje, wolne od kwaterunku w czasie pokoju. Wyjęte od tego są jednak: budynki, służące do użytku Dworu Najjaśniejszego Pana i członków Domu cesarskiego, oraz budynki, przeznaczone do użytku tych osób, którym po myśli prawa międzynarodowego przysługuje prawo zakrajowości, następnie niezbędnie potrzebne budynki lub części budynków, służące bezpośrednio dla celów państwowych, tudzież ubikacje, mieszczące publiczne muzea, galerie sztuki, archiwa i biblioteki oraz ubikacje w klasztorach żeńskich, odpowiadające istotnej potrzebie i odosobnione wewnętrznie klauzura, wreszcie budynki kolei żelaznych, niezbędnie potrzebne dla ruchu, służącego do celów wojskowych.

Posiadacze wolnych placów a w braku tychże odpowiednich gruntów, potrzebnych dla oddziałów wojsk do obozowania i do składania materiałów wojennych i zapasów, winni oddać do użytku te place, względnie grunta. Również należy oddać do użytku ubikacje, potrzebne dla pomieszczenia zapasów wszelkiego rodzaju.

Co do wynagrodzenia obowiązują postanowienia § 19., ustęp drugi.

§ 22.

Mieszkańców, prowadzących gospodarstwo domowe, można zniewolić do dostarczania pożywienia w naturze osobom, wymienionym w § 1.

Ilość pożywienia określi się w rozporządzeniu.

Posiadacze przedmiotów spożywczych (zwierząt na rzeź) są obowiązani do dostarczenia ich na żądanie.

Zażywać tego można za pośrednictwem gminy, którą można zniewolić do dostawy na miejsce przeznaczenia.

Dostarczenia bydła przeznaczonego do chowu, oraz bydła dojnego można żądać tylko wyjątkowo.

Za pożywienie w naturze i za przedmioty spożywcze należy się wynagrodzenie, które się określi w rozporządzeniu; za podstawę tegoż wynagrodzenia należy brać przeciętne ceny targowe, ustalone dla miesięcy października, listopada i grudnia poprzedniego roku, doliczając dodatek w wysokości jednej trzeciej części tych cen.

O ile w czasie trwania powinności wojennych stwierdzi się istotną podwyżkę lub spadek tych cen targowych, ustanawia się ponownie na tej podstawie stopy wynagrodzenia, przyczem jednak nie dolicza się dodatku.

§ 23.

Posiadacze artykułów, używanych na paszę, obowiązani są do dostarczenia potrzebnej paszy.

Można żądać od gminy skoszenia, zebrania oraz dostawienia paszy.

Dla użytku zwierząt można także zabierać pastwiska.

Za spotrzebowaną paszę płaci się wynagrodzenie, oznaczone według obu ostatnich ustępów § 22. Za trawę lub płody polne, dostarczone w celu karmienia zwierząt, oraz za łąki oddane na paszę (wyjątkowo pola uprawne) płaci się wynagrodzenie na podstawie ocenienia przez znawców według pospolitej wartości, jaką płody miałyby w czasie żniw; za właściwe pastwiska płaci się zwyczajne w danym miejscu spaśne.

§ 24.

Dla celów, określonych § 1., można także żądać od posiadaczy innych wojennych środków pomocniczych, oddania tych środków do użytku przejściowego albo odstąpienia ich w zupełności.

Za zabranie przedmiotów tego rodzaju należy się wynagrodzenie, za uszkodzenie ich zaś odszkodowanie według pospolitej wartości, którą winni oznaczyć znawcy.

Umowy o dostawy, zawarte przez posiadaczy zapasów z zarządem wojskowym, nie zwalniają wcale od zobowiązania do powinności wojennej.

§ 25.

Gmina winna objąć pieczę nad osobami choremu lub zwierzętami choremi, niedotkniętymi jednak chorobą zaraźliwą, których nie można przewieźć do wojskowego lub cywilnego zakładu leczniczego.

Można także zniewolić gminy do oddania istniejących już szpitali gminnych do rozporządzenia albo do urządzenia i oddania do użytku szpitali dla nagłej potrzeby. Gminy są także obowiązane do utrzymywania w dobrym stanie budynków szpitalnych i ich urządzeń i winny oddać do rozporządzenia potrzebne dla chorych środki żywności, napoje, przybory lekarskie i szpitalne, tudzież pożywienie dla personelu nadzorczego oraz przeznaczonego do pielęgnowania a wreszcie także materiał na opał i do oświetlenia.

Koszta pożywienia i pielęgnacji chorych osób i zwierząt zwraca się według zasad, obowiązujących w czasie pokoju.

§ 26.

Gminy są obowiązane do przyjęcia przedmiotów, oddanych im przez zarząd wojskowy do przechowania. Odnosnie do przechowania ma gmina obowiązki i prawa przechowcy.

Za przechowanie przedmiotów, należących do państwa, nie płaci się wynagrodzenia, tylko zwraca się nieuniknione wydatki w gotówce.

Władza polityczna może zarządzić sprzedaż przedmiotów, wziętych pod dozór, jeżeli dozór nad nimi łączy się z niestosunkowo wielkimi kosztami albo jeżeli przedmioty te ulegają zepsuciu. Uzyskaną cenę kupna należy oddać najbliższej władzy wojskowej.

§ 27.

W zasadzie postanawia Minister obrony krajowej, w jakim zakresie, kiedy i gdzie powstaje zobowiązanie do powinności wojennych.

W przypadkach nagłych mogą komendanci wojskowi (władze wojskowe) skierować żądanie wprost do władz politycznych, w przypadkach zaś nadzwyczajnych bezpośrednio do gmin, wskutek czego władze polityczne, względnie gminy wydają zarządzenia w celu dostarczenia powinności wojennych.

W razie koniecznej potrzeby, można powinno-
ści, potrzebnych bezwarunkowo, żądać wprost od
zobowiązanego do powinności.

§ 28.

Minister obrony krajowej rozdziela żądane po-
winności wojenne na kraje, polityczne władze kra-
jowe rozdziela je na powiaty, zaś polityczne władze
powiatowe na gminy.

Żądane powinności wojenne należy nakładać
na odpowiednio wielki obszar, o ile można to uczy-
nić bez narażania wojskowego interesu na niebez-
pieczeństwo oraz bez znacznej nadwyżki kosztów,
tudzież należy rozdzielać powinności te, o ile
możności równomiernie, stosownie do możliwości
świadczenia krajów, powiatów politycznych i gmin,
biorąc przytem na wzgląd odnośnie do każdej osoby,
obowiązanej do świadczeń, możliwość jej egzystencji.

§ 29.

Gminy mogą pełnienie powinności wojennej
zlecać albo osobom zobowiązanym albo przyjętym
przedsiębiorcom.

§ 30.

Władze polityczne i zwierzchności gminne
mogą zniewalać do wykonania powinności wojennej
także zapomocą środków przymusowych, w razie
wzbraniania się przed ich wykonaniem lub ich za-
niechania i mogą w tym celu, w razie potrzeby, żą-
dać także asystencji wojskowej.

Jeżeli odnośnym żądaniom nie uczyni się za-
dość w należytych czasie albo nie w żądanym roz-
miarze i gdyby wogóle nie można było skorzystać
z współdziałania władz politycznych lub gmin,
wówczas może wojsko żądać świadczenia wprost bez
pośrednictwa tych władz i gmin, a w razie wzbra-
niania się lub oporu pod odpowiedzialnością odno-
śnego komendanta wymusić to świadczenie lub
w razie nieobecności posiadacza je zarekwirować;
w tym przypadku komendant winien, o ile możliwości,
przybrać mężów zaufania.

§ 31.

W przypadkach wątpliwych lub w razie zaża-
lenia rozstrzygają o zobowiązaniach władze poli-
tyczne, w ostatniej zaś instancji Minister obrony
krajowej.

Odwwołanie nie ma skutku odraczającego.

§ 32.

Wynagrodzenie za świadczenia, dostarczone
na zasadzie niniejszej ustawy, oraz odszkodowanie
za poniesioną szkodę należy, o ile możliwości, płacić

w gotówce. O ileby nie można było natychmiast
uiścić zapłaty, należy pisemnie pokwitować spełnie-
nie powinności wojennej. Na zasadzie tego kwitu
może świadczący dochodzić swego roszczenia po
myśli § 33., o ile zapłaty nie uskutecznił już
wcześniej.

§ 33.

O ile nie zapłacono po myśli § 32. wynagro-
dzenia za powinność wojenną lub odszkodowania
za wyrządzoną szkodę albo o ile świadczący powin-
ność nie zgadza się na przyznane wynagrodzenie
lub odszkodowanie, ma on prawo zgłosić swoje
roszczenia pisemnie lub ustnie u właściwej zwierz-
chności gminnej w ciągu sześciu miesięcy od dnia,
w którym ogłoszono po myśli § 2. ustanie zobowią-
zania do powinności wojennych.

Tak samo należy postępować w razie zgłasza-
nia lub wykazywania roszczeń o zaopatrzenie, pod-
niesionych na zasadzie § 8., tudzież przy badaniu
tych zgłoszeń i wydawaniu co do nich orzeczeń.

W sprawie zgłoszonych roszczeń prowadzą do-
chodzenia komisje powiatowe, ustanawiane dla po-
wiatów politycznych; ponowne rozpatrzenie opera-
tów należy do komisji krajowych, które po sprostowa-
niu ich i rozpatrzeniu przedkładają je wraz z proto-
kołami swoich obrad Ministrowi obrony krajowej.
Orzeczenie ostateczne wydaje komisja, utworzona
z zastępców Ministerstwa wojny, Ministerstwa
obrony krajowej i Ministerstwa skarbu, do której
w danym razie należy przybrać zastępców interesow-
anych Ministerstw.

Komisja powiatowa składa się:

- a) z starosty (burmistrza) lub tegoż zastępcy jako przewodniczącego;
- b) z dwóch członków reprezentacji powiatowej tam, gdzie one istnieją, w przeciwnym razie z dwóch mężów zaufania, wybieranych przez naczelników gmin w powiecie (przez reprezentację miasta);
- c) z urzędnika skarbowego;
- d) z przedstawiciela wojskowości i
- e) z protokolanta.

Komisja krajowa składa się:

- a) z namiestnika (prezydenta kraju) lub tegoż zastępcy jako przewodniczącego;
- b) z marszałka krajowego lub tegoż zastępcy i z członka wydziału krajowego;
- c) z radcy namiestnictwa (radcy rządu krajowego) jako sprawozdawcy;
- d) z reprezentanta krajowej dyrekcji skarbu (władzy skarbowej);
- e) z reprezentanta właściwej wojskowej komendy terytorialnej i z reprezentanta odnośnej inten-

dantury korpusu w celu przestrzegania interesów wspólnego etatu wojskowego; wreszcie i roszczeń, powstających z tego tytułu, są wolne od stempli i należności.

f) z protokolanta.

§ 34.

Wynagrodzenie za powinności wojenne i odszkodowanie za wyrządzone szkody, jakoteż wydatki, spowodowane roszczeniami o zaopatrzenie osób powołanych do pełnienia usług osobistych, obciążają wspólny etat wojskowy.

Wydatki, spowodowane roszczeniami o zaopatrzenie osób osieroconych przez śmierć powołanych do pełnienia usług osobistych, obciążają fundusz taks wojskowych. Na wsparcie potrzebujących pomocy rodzin osób powołanych używa się fundusów państwowych.

§ 35.

Podania, protokoły, załączniki i inne dokumenta, odnoszące się do powinności wojennych

§ 36.

Gminy są obowiązane do współdziałania przy wykonaniu niniejszej ustawy.

§ 37.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Wykonanie jej poruczam Mojemu Ministrowi obrony krajowej, który ma się porozumieć z Moim Ministrem wojny i z innymi interesowanymi Ministrami.

Wiedeń, dnia 26. grudnia 1912.

Franciszek Józef wkr.

Stürgkh wkr.

Georgi wkr.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych

wychodzi nakładem c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24,
także w roku 1913. w języku

niemieckim, czeskim, włoskim, chorwackim, polskim, rumuńskim, ruskim i słoweńskim.

Prenumerata na cały **rocznik 1913** każdego z tych ośmiu wydań Dziennika ustaw państwa wynosi za egzemplarz **8 K** przy odbiorze w miejscu lub bezpłatnej przesyłce pocztowej.

Prenumerować można w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24, i nabywać tam także pojedyncze roczniki i pojedyncze części Dziennika ustaw państwa.

Ponieważ Dziennik ustaw państwa wydaje się względnie rozsyla się abonentom tylko po poprzednim złożeniu prenumeraty rocznej, przeto należy równocześnie z zaabonowaniem uiścić także przypadającą kwotę pieniężną; celem umożliwienia szybkiego i niewadliwego doręczenia przez c. k. pocztę należy podać prócz dokładnego adresu mieszkania także odnośny okrąg doręczeń pocztowych.

Pojedyncze roczniki wydania **niemieckiego** można nabywać:

Rocznik 1849 za . . . 4 K 20 h	Rocznik 1870 za . . . 2 K 80 h	Rocznik 1891 za . . . 6 K — h
" 1850 " . . . 10 " 50 "	" 1871 " . . . 4 " — "	" 1892 " . . . 10 " — "
" 1851 " . . . 2 " 60 "	" 1872 " . . . 6 " 40 "	" 1893 " . . . 6 " — "
" 1852 " . . . 5 " 20 "	" 1873 " . . . 6 " 60 "	" 1894 " . . . 6 " — "
" 1853 " . . . 6 " 30 "	" 1874 " . . . 4 " 60 "	" 1895 " . . . 7 " — "
" 1854 " . . . 8 " 40 "	" 1875 " . . . 4 " — "	" 1896 " . . . 7 " — "
" 1855 " . . . 4 " 70 "	" 1876 " . . . 3 " — "	" 1897 " . . . 15 " — "
" 1856 " . . . 4 " 90 "	" 1877 " . . . 2 " — "	" 1898 " . . . 6 " — "
" 1857 " . . . 5 " 70 "	" 1878 " . . . 4 " 60 "	" 1899 " . . . 10 " — "
" 1858 " . . . 4 " 80 "	" 1879 " . . . 4 " 60 "	" 1900 " . . . 7 " — "
" 1859 " . . . 4 " — "	" 1880 " . . . 4 " 40 "	" 1901 " . . . 6 " — "
" 1860 " . . . 3 " 40 "	" 1881 " . . . 4 " 40 "	" 1902 " . . . 7 " 50 "
" 1861 " . . . 3 " — "	" 1882 " . . . 6 " — "	" 1903 " . . . 9 " — "
" 1862 " . . . 2 " 80 "	" 1883 " . . . 5 " — "	" 1904 " . . . 5 " — "
" 1863 " . . . 2 " 80 "	" 1884 " . . . 5 " — "	" 1905 " . . . 6 " — "
" 1864 " . . . 2 " 80 "	" 1885 " . . . 3 " 60 "	" 1906 " . . . 12 " — "
" 1865 " . . . 4 " — "	" 1886 " . . . 4 " 60 "	" 1907 " . . . 13 " — "
" 1866 " . . . 4 " 40 "	" 1887 " . . . 5 " — "	" 1908 " . . . 9 " — "
" 1867 " . . . 4 " — "	" 1888 " . . . 8 " 40 "	" 1909 " . . . 8 " 50 "
" 1868 " . . . 4 " — "	" 1889 " . . . 6 " — "	" 1910 " . . . 8 " 40 "
" 1869 " . . . 6 " — "	" 1890 " . . . 5 " 40 "	" 1911 " . . . 7 " — "

Cenę sprzedaży rocznika 1912 poda się do wiadomości z początkiem stycznia 1913.

Pojedyncze roczniki wydań w innych siedmiu językach od r. 1870. począwszy można nabywać po tej samej cenie co wydanie niemieckie.

Nabywającym na raz przynajmniej 10 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa przynajmniej 20%, a nabywającym na raz przynajmniej 25 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 25%, zaś nabywającym na raz przynajmniej 35 dowolnie wybranych, zupełnych roczników Dziennika ustaw państwa opust 30%.

NB. Części niemieckiego wydania Dziennika ustaw państwa, które zaginęły lub doszły w stanie wadliwym, należy reklamować najpóźniej w przeciągu czterech tygodni po ich ukazaniu się, zaś części wydań nieniemieckich najpóźniej w przeciągu sześciu tygodni po wydaniu spisu rzeczy i karty tytułowej do odnośnych wydań, wprost w c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica III., Rennweg l. 16.

Po upływie tego terminu wydaje się Dziennik ustaw państwa wyłącznie tylko za opłatą ceny handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h).

Ponieważ wszystkie roczniki wydania niemieckiego począwszy od roku 1849. i wszystkie roczniki wydań w innych siedmiu językach począwszy od roku 1870. są całkowicie uzupełnione, przeto można nabywać w składzie c. k. Drukarni nadwornej i państwowej w Wiedniu, dzielnica I., Seilerstätte l. 24., nie tylko każdy pojedynczy rocznik po cenie wyżej podanej, lecz nawet każdą z osobna część wszystkich tych roczników po cenie handlowej ($\frac{1}{4}$ arkusza = 2 strony za 2 h); tym sposobem umożliwia się uzupełnienie niekompletnych roczników i zestawienie pojedynczych części według materyi.